

C V E T J E

z vertov sv. Frančiška.

Časopis za verno katoliško ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška

S privoljenjem cerkvenih in redovnih oblasti
vrejuje in izdaja

P. Stanislav Škrabec,
mašnik reda manjših bratov sv. Frančiška.

VSEBINA 4. ZVEZKA

Cerkveno leto (Dalje)	97
Sv. Bernardin Sijenski. 7. pogl. Temno ozadje — k svetnikovi podobi .	104
Naša Kostanjevica. Zgodovina cerkve in samostana	110
I. Doba. 1. Vstanovitev cerkve in samostana	111
2. Pervi prebivalci v novem samostanu	114
P. Klar Vaskotti (podoba)	118
Spomini na moje romanje v Sv. Deželo.	
28. Cerkev Marijinega groba; neketeri drugi grobi; Siloa .	117
S Kitajskega	121
Sv. Nikolaj in njega češčenje.	
1. pogl. Življenje in delovanje sv. Nikolaja. (Konec)	125
Priporočilo	127
Zahvala za vslišano molitev	128
Rimsko-frančiškanski koledar za leto 1906. Mesec aprilj	128

V GORICI
Hilarijanska tiskarna.
1906.

Izhaja v prostih obrokih. Stane cel tečaj (12 zvezkov): 1 K 50 h.
Naslov za naročila: «Cvetje», frančiškanski samostan v Gorici.

Nekoliko eksegeze.

V odgovor č. p. C. L. (Dalje).

V naši slovensčini za pojem „luxuria“ skoraj da nimamo popolnoma primerne besede. Zato sem jih naštel več; mej njimi bi bila zdaj ta, zdaj ona primerniš. Navadni nasledek pijanosti je razberzdanost, Ausschweifung, Ungebundenheit, mit der man seinen Launen, Leidenschaften und Begierden nachhängt; lat. „licentia“ („effrenatio“ bi bilo „razberzdanje“, ne „razberzdanost“, je namreč „nomen actionis“, kar, vsaj navadno, pomeni le posamezno dejanje, Cic. Phil. V. 8, 22: „effrenatio impotentis animi“, razberzdanje strastnega duha). Več ko „razberzdanost“ je „razuzdanost“ (Zügellosigkeit, intemperantia); to bi bil nasledek pijančevanja, ne že posamezne pijanosti, in bi bilo na dotičnem mestu preveč rečeno, ker se svari tam gotovo že pred posamezno pijanostjo. Nasproti „serboritost“ (Mutwille, petulantia) ali „neugnanost“ (Ausgelassenheit, impotentia) bi bilo morda premalo, dasi je že gotovo začetek tega, kar obsega „luxuria“, prvotnemu pomenu te besede celo blizu. Ne ostane torej nič ko „razberzdanost“, dasi jaz nisem posebno zadovoljen s to besedo, ker ni lepoglasna in preveč spominja na „razbrazdanost“. Rad sprejem torej, če najdete Vi kaj boljšega.

Prestopiva zdaj h drugemu vprašanju, namreč, na kaj se nanaša „in quo“ (ἐν ᾧ), ali samo na „vino“ (οἶνον), ali na „inebriari vino“ (μεθύσκεσθαι οἶνον)? Jaz sem za poseduje in imam za to, kaker pravite, „tri navidezne dokaze“. Dva ste naveli in skušali ovréči; kateri bi bil tretji, niste povedali. O prvem pravite, da je „iz grškega konteksta“. Priznam, da bi bilo bolje rečeno „iz izbranih besed“; zakaj ke bi se nanašalo ἐν ᾧ na οἶνον, bi moralo stati spred μὴ χοῦσθε οἶνον ali μὴ πίνετε οἶνον; v tem primeru bi bilo vino prepovedano. Ker je pa pisano μὴ μεθύσκεσθε οἶνον, mora biti glavni povdarek na μεθύσκεσθε in to (μεθύσκεσθαι) je prepovedano. V relativnem stavku je povedan vzrok prepovedi, torej se nanaša ἐν ᾧ na μεθύσκεσθε. Ke bi se nanašalo na οἶνον, bi bil na tem glavni povdarek in prepovedano bi bilo z vinom se opivati, ne pa s kako drugo tako pijačo, kaker je bila n. pr. σίκερα. Ker bi bilo pa to neumno misliti, zato je očitno, da je povdarjati μεθύσκεσθε in da se torej ἐν ᾧ na to nanaša.

Ali pa je to gramatično mogoče? Vi pravite, da sem moral tekst prej „zabrtniti“: ἐν τῷ μεθύσκεσθαι οἶνον ἔστιν ἄσωτα. Ali jaz sem to tako obrnil le v pojasnilo, ne v omogoč-nje nanašanja. Da je mogoče v stavku, kakeršen je, ali Vam ne priča prav Kornelij a Lapide? On piše, kaker sami poročate: „in quo (scilicet vino; vel in quo, scilicet inebriari, q. d. In ebrietate) est luxuria“. Vi povdarjate, da je na prvo mesto postavil: „in quo, scilicet vino.“ — Ali ako je bil prepričan resničnosti in opravičenosti svoje perve razlage, zakaj ni zavergel druge, zakaj ni namesto vel postavil non? Očitno pač, ker se mu perva razlaga ni zdela zadosti vterjena. Postavil pa jo je na prvo mesto, ker se relativ, kaker pravite, „najprej nanaša na zadnjo besedo“ in je treba torej najprej poskusiti s tem nanašanjem. Če to ne daje pametnega pomena, še le tedaj je treba misliti na kaj drugega. In to je potem verjetniše, ali celo edino pravo. Pomislite, da tudi retorika uči izmej več reči na prvo mesto staviti, kar je primeroma menj znamenito, važno ali verjetno, na zadnje mesto pa, kar je najznamenitiše, najvažniše, najverjetniše.

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

XXIII. tečaj.

— ❁ V Gorici 1906. ❁ —

4. zvezek.

Cerkveno leto.

P. S. Z.

(Dalje).

Koliker bolj se bližamo veliki noči, toliko jasneje in natančneje nam slika sv. cerkev v duhovnih opravilih Jezusovo terpljenje. Prešli smo v duhovnem napredku pot očiščevanja ter spoznali Jezusovo ljubezen in svojo hudobijo. Odpovedali smo se vsakemu smertnemu grehu in nagnjenju do njega, s terdno voljo bojevati se s pomočjo božjo proti svetu, mesu in hudobnemu duhu. Pa s tem še nismo bili zadovoljni. Odrekli smo se tudi vsakemu prostovoljnemu malemu grehu na potu razsvetljenja in odločno prisegli nasledovati Jezusa, ki je naš zgled v boju in postavodajavec naš.

S takimi sklepi smo prišli do pete nedelje v postu, ki se imenuje tudi tiha nedelja ali nedelja terpljenja. Po nji je dobil tudi celi teden za njo ime teden terpljenja ali tihi teden.

Peta postna nedelja nas z naslednjim tjednom pelje v popolnosti še dalje. Prestavi nas na pot združenja. Zato nam kaže Jezusa ko ceno, s katero smo bili odkupljeni. S tem hoče v naših sercih zbuditi prav gorečo delavno ljubezen do Jezusa. Koliker bolj namreč poznamo ljubezen

Jezusovo do nas, toliko bolj ga bomo ljubili. Po nauku sv. Ignacija pa obstoji ljubezen v tem, da izročita ljubeči ljubljenemu in ljubljeni ljubečemu vse, kar imata in kar moreta dati. Da bi sv. cerkev mogla užgati v sercih kristijanov tako požertvovalno ljubezen in nas zediniti z Bogom, zato nam kaže terpečega Jezusa in nam slika njegovo grozovito terpljenje ta teden še nekako bolj splošno, veliki teden pa v posameznih delih. Skušajmo ta in prihodnji teden vglobiti se v terpljenje Jezusovo in njegovo neskončno ljubezen, da bomo mogli zdihniti resnično iz serca sè sv. Pavlom: „Ne gre mi kaj družega vedeti mej vami, kaker Jezusa in tega križanega“*).

Ako pa duhovno opravilo te nedelje bolj natančno pregledamo, vidimo, da nam predstavljajo berilo in cerkvene pesmi Jezusa ko vélikega duhovnika terpečega ko pravi človek, sv. evangelij nam ga razdeva pa ko pravega Boga. Kako primerno moremo tu ponoviti verske resnice, da je Jezus pravi človek, pa tudi pravi Bog! Če ga vidimo terpeti, vedimo, da terpi ko človek iz ljubezni do nas, a on je vendar v vsem grozovitem terpljenju še vedno pravi Bog. Sv. evangelij povdarja to resnico denes z lastnimi besedami Jezusovimi. V tem postnem času, posebno pa zadnji teden smo videli mnogo čudežev, ki pričajo, da je Jezus pravi Bog. Denes pa Jezus to resnico sam povdarja; razglaša se pred svojimi nasprotniki za brezgrešnega: „Kedo od vas me more obdolžiti greha?“ Iz njega izhaja večno življenje: „Resnično, resnično vam povem: ako bo kedo moje besede izpolnil, smerti ne bo videl vekomaj.“ Razglaša se večega in starišega ko Abraham: „Resnično, resnično vam povem: preden je bil Abraham, sem jaz,“ t. j. jaz sem Bog od vekomaj. — Judje so na to slovesno in odločno spričevanje hoteli Jezusa s kamenjem pobiti, „Jezus se je pa skrnil in šel iz tempeljna.“

Te zadnje besede sv. evangelija so dale sv. cerkvi tudi priložnost, da je vkazala od sobote pred to nedeljo do velikega petka zakriti križe in sv. podobe v cerkvah. To zakritje nas spominja na dogodbo, ko se je Jezus skrnil pred nasprotniki, ter je resen opomin za vse grešnike, naj se spreobernejo, da se ne bo Jezus za vedno pred njimi

*) I. Kor. 2. 2.

skril sè svojo milostjo in jih pustil vmreti v nespokornosti. Nadalje nam kliče v spomin, kako je Jezus v terpljenju skril svojo božjo moč in veličanstvo v človeški naturi. Ko tak nas uči ponižnosti, naj tudi mi ne bomo ponosni na dušne ali telesne prednosti. Zahvalimo Boga za vse, kar nam je dal in rabimo vse zmožnosti njemu v čast. Slednjič pa pred zakritim križem lahko premišljujemo, da bo usmiljeni in ljubeznivi Jezus, ki visi na križu ko odrešenik, enkrat za grešnike zakril svojo ljubezen in njim bo le še pravični sodnik.

Misli o terpljenju Jesusovem se ponavljajo skozi celi teden. Sv. evangelij slehernega dne pripoveduje iz življenja Jezusovega dogodke, ki so se veršili malo pred njegovo smertjo. Vedno je v boju z naprotniki in preganjanje je vedno hujše. Vsa duhovna opravila naznanjajo nevarnost, ki se bliža, nevarnost, da bo hudobija slavila svojo zmago nad nedolžnim Jezusom. Vedno pa povdarja sv. evangelij resnico, da je Jezus pravi Bog, tako da se v sercu vedno vzderžuje sladka nada, da bo slednjič premagal vse nasprotnike.

V petek tihega tjedna obhajamo spomin žatostne matere božje. Ta praznik je bil menda najprej leta 1423,*) vpeljan v kolinski škofiji na Nemškem, kjer v veliki cerkvi še sedaj ljudje radi molijo pred podobo žalostne matere božje, ki stoji ob steni blizu vrat. Ta dan se bere po berilu krasna pesem: „Stabat Mater dolorosa“, ki jo je zložil najberž ali skorej gotovo frančiškan, bl. Jakopon. Tukaj pod križem se je nad Marijo izpolnilo Simeonovo prerokovanje: „In tvojo lastno dušo bo meč presunil“. Ker obhajamo ta praznik še tretjo nedeljo v septembru, bomo takrat več o njem spregovorili. Sedaj hitimo dalje k velikemu tjednu, ki se začne s cvetno nedeljo.

Veliki teden so najprej obhajali v Jeruzalému, potem pa so se te posebne pobožnosti razširile tudi v druge kraje.

Mi obhajamo v tem tjednu razne dogodke in skrivnosti. Spominjamo se pred vsem terpljenja Jezusovega, pa ne več splošno, ampak v posamezne slučaje se potopimo v premišljevanju. Veliki teden je nadalje zadnja

*) Mayenberg : Homil. u. katech. Studien str. 323.

neposredna priprava na sv. kerst, birmo in sv. obhajilo. V teh časih ni več katehumenov, to je, odraslih nekerščenih, ki bi se z učenjem na sv. kerst pripravljali, ali so le redki, za to se je ta pomen bolj zgubil, le blagoslov kerstne vode na veliko soboto nas na sv. kerst še spominja. Veliki teden je tudi spomin na pokoro, je neposredna priprava na spravo grešnika z Bogom v sv. spovedi. Veliki teden nam kliče v spomin naše odrešenje in ljubezen Jezusovo do nas.

Ker je veliki teden tako imeniten, zato so kristijani, potem ko so dobili prostost za časa cesarja Konstantina, praznovali navadno celi teden. Prepovedane so bile sodnijske obravnave, očitne veselice in javna opravila. V trinajstem stoletju so veliki teden šteli še k praznikom, leta 1648 je pa papež Urban VIII. odobril tudi nasprotno navado, kar spričuje, da tedaj celega tjedna že niso več povsod in vsi praznovali. Sedaj pri nas razen nedelje ni nobeden dan tega tjedna zapovedan praznik, a vendar se pobožni Slovenci navadno zderžujejo težkega dela in menda ga ni na deželi, ki ne bi veliki četrtek ali veliki petek šel vsaj nekaj časa v cerkev molit; če so pa nekateri taki, jih soobčani navadno mej slabe kristijane prištevajo. Na Nemškem je protestantom veliki petek zapovedan praznik. Praznujejo pa ta dan tudi katoličani, ki prav pridno, tudi možje, opravljajo pobožnost sv. križevega pota.

Vsega, ker se veliki teden v cerkvi godi radi pomanjkanja prostora ni mogoče popisati. Omenimo na kratko le nekateri stvari.

Na cvetno nedeljo, ki so jo obhajali že v najstarejših časih kerščanstva, blagoslovi mašnik paljmove ali oljikove vejice, ali kako drugo zelenje, kaker je v raznih krajih navada; to zelenje ali vejice se nosijo v procesiji mej slovesnim prepevanjem mej drugim tistih klicev, ki so jeruzalemski prebivalci ž njimi slavili Jezusa, spremljajoč ga v veličanstvenem sprevodu v Jeruzalem. Nekedaj je bilo duhovno opravilo te nedelje veliko daljše. Neka romarica, Siljvija, ki je živela v 4. stoletju po Kristusu, nam popisuje to opravilo v Jeruzalemu precej natančno. Ona pravi, da so imeli to nedeljo dopoldansko službo božjo po navadi na Golgoti. Popoldne ob eni uri se je pa narod zbral na

Oljiski gori, kjer so dve uri prepevali svete pesmi. Ob treh so šli na verh gore (dotedaj so bili pred neko votlino) in z novega molili. Ob petih se je pel evangelij o slovesnem vходу Jezusovem v Jeruzalem, na to se je začelo ljudstvo pomikati s paljmovimi vejami v rokah v veličanstvenem sprevodu v mesto, kjer so v cerkvi opravili večernice.*)

Procesija na cvetno nedeljo je nekak slovesen vvod velikega tjedna. Tu se Jezus zadnjikrat pokaže pred svojim terpljenjem ko kralja in gospoda neba in zemlje, judov in poganov, vseh ljudi in narodov. Potem pa skrije do smerti svojo božjo moč in že mej sveto mašo te nedelje, kaker tudi v torek, sredo in petek velikega tjedna se nam označuje le njegovo terpljenje po štirih evangelistih.

V pondeljek, torek in sredo velikega tjedna je praznovanje Jezusovega terpljenja bolj tiho.

V pondeljek se bere sv. evangelij o Mariji, ki je maznila telo Jezusovo. Mi se pri tem učimo, kakšna čutila in misli morajo navdajati naše serce pri premišljenju Jezusovega terpljenja. Marija je darovala najdragoceniše, kar je imela, za Jezusa, razbila je puščico z dragim mazilom. Tudi mi moramo darovati za Jezusa vse, razbiti lastno voljo in njemu se podvreči. Razbiti moramo svoje serce v pravem kesanju in Jezusu darovati vso ljubezen.

Zadnji trije dnevi velikega tjedna veljajo v cerkvi za velike praznike prve verste. Zato se te dni nobeden drugi praznik ne obhaja.

Že omenjena romarica Siljvija poroča, kako se je v njenem času v Jeruzalemu praznoval veliki četertek (leta 385). Imeli so trojno službe božjo. Kmalu po polnoči ob prvem petelinovem petju so prepevali zornice. Popoldne ob štirih so imeli na Golgoti sveto mašo, mej katero so vsi prejeli sv. obhajilo. Na to je sledila večerna služba božja. Ob sedmi uri zvečer so se zbrali na Oljiski gori, prav tam, kjer je Jezus začel svoje terpljenje, prepevali so psalme in druge svete pesmi. Ob enajstih so šli mej prepevanjem na verh te gore, kjer so molili čez polnoči. Na to so se pomikali v vert Getsemani v cerkev, ki je bila razsvetljena z dvesto svetilnicami. Po neketerih molitvah se je pel sv. evangelij, kako so Jezusa vjeli, in na to

*) Mayenberg: kaker prej str. 368.

so šli počasi proti mestu, na kraj, kjer je bil križan. Prebral se je evangelij, kako je sodnik Jezusa izpraševal, škof je na to pridigal in nazadnje povabil ljudi, naj pridejo ob sedmi uri počastit sv. križ.

Nekedaj so imeli veliki četertek več sv. maš; tudi v Rimu so imeli eno sv. mašo proti večeru, ker je ta dan pri zadnji večerji Jezus ustanovil presv. Rešnje Telo in sv. mašo. Ta dan se je že od davnih časov posvečevalo tudi sv. olje in krizma.

Obhajajmo! tudi mi veliki četertek v tihi pobožnosti. Jezus nas pri umivanju nog uči ponižnosti, ljubezni. Daroval se je za nas, darujmo se tudi mi njemu skesanega serca in sklenimo ohraniti dušo čisto tudi pred malimi grehi; to bo najlepša priprava na sv. obhajilo.

O nekedanjem praznovanju velikega petka v Jeruzalemu se sporoča sledeče: Ob sedmi uri zjutraj so se zbrali kristijani v kapeli sv. križa. Škof je sédel na svoj prestol. Prinesli so sè srebrom okovano skrinjo, kjer je bil shranjen sv. križ in napis. Položili so ga na mizo z belim platnom pogernjeno pred škofa. Ljudje so se približevali, globoko se poklonili križu in doteknili se ga z očmi in čelom, ne pa s rokami. Tako so častili sv. križ kristijani v letu 385 po Kristusu.

To je bila prva služba božja na veliki petek. Drugo so imeli opoldne zunaj kapele sv. križa. Tri ure so prepevali sv. pesmi in brali terpljenje Jezusovo v predpodobah starega zakona in iz popisovanja sv. evangelija. Sklenili so to opravilo ob treh popoldne, ko je Jezus umerl, s besedami sv. Janeza: „Ko je bil Jezus vzal jesiha, je rekel: Dopolnjeno je! In z nagnjeno glavo je dušo izdihnil“. — Na to so šli v cerkev in tam obhajali tretjo službo božjo, pri kateri so brali nadalje evangelij sv. Janeza.

Opustimo za sedaj vse drugo, prestopimo na veliko nedeljo ali velikonoč. Ta je najstarejši in največi praznik Kristusove cerkve. Dolgo so bili kristijani negotovi, kateri dan ravno naj ta praznik obhajajo. Cerkev je slednjič določila, naj se obhaja prvo nedeljo po polni luni spomladi, ko sta dan in noč enako dolga. Tako se obhaja velikanoč še dandenes. Po veliki noči se ravnaajo vsi drugi premekljivi prazniki.

Velika noč je dan veselja. Zato cerkev prav pogosto ponavlja besede: „To je dan, ki ga je Gospod naredil, radujmo in veselimo se v njem“. H duhovnemu veselju in pravi radosti nad odrešenjem, nad Jezusovo zmago, nas vabi sv. cerkev celo osmino do bele nedelje. Veseliti se bomo resnično pa le mogli, ako smo prej vstali od smerti greha v dobro opravljeni velikonočni spovedi.

Velikonočni pondeljek je zapovedan praznik. Sv. evangelij tega dne nam pripoveduje, kako se je Jezus pridružil dvema svojima učencema na potu v Emavs. Svoje vprašanje: „Kakšni so ti pogovori, ki jih imata na potu mej seboj?“ to vprašanje more staviti Jezus tudi nam. Izprašajmo svojo vest, ali so naši pogovori vedno taki, da bi se nam mogel Jezus pridružiti? Ali se ne bi moral pogosto vmekniti radi kletve, opravljanja, nesramnih besed?

Bela nedelja, osmina velike nedelje, prva nedelja po veliki noči, se sme imenovati tudi nedelja prvega sv. obhajila. Pri nas so prvo sv. obhajilo prenesli na dan sv. Alojzija ali na kako drugo nedeljo, na Nemškem se pa še vedno strogo deržijo bele nedelje. In kako slovesen je ta dan! Ubožni otroci dobijo obleko zastonj, samo da so vsi enako oblečeni. Obleko imajo pri nas deklice navadno belo, tam vse brez razložka černo. Le kakih deset ali več ali manj manjših deklic nosi belo obleko. Te one, ki gredo k sv. obhajilu, samo spremljajo. Sv. obhajilo prejmo isti dan večina učiteljev in učiteljic, pa tudi mnogi stariši tistih otrok. — Ponovimo tudi mi na belo nedeljo sklepe storjene pri prvem sv. obhajilu.

Bela nedelja je tudi nedelja miru. Jezus je pozdravil učence: „Mir vam bodi.“ Trojen mir nam oznanja ta nedelja: Mir z Bogom, keterega so nam vernili ali pomnožili velikonočni zakramenti, nedeljski mir, ki ga dosežemo s posvečevanjem nedelj in praznikov, večni mir, keterega bomo dosegli po smerti v nebesih.

Druga nedeljo po veliki noči se nam kaže Jezus dobrega pastirja. Vstali Zveličar se more tako imenovati, ker je res dal življenje za svoje ovce v terpljenju in smerti. Deržimo se njega in njegovega nauka, da ne pride najemnik, ki ne ljubi nas, ampak le svojo korist.

(Dalje prih.).

Sv. Bernardin Sijenski.

P. B. M.

7. Poglavlje.

Temno ozadje — k svetnikovi podobi.

Ali je bila Bernardinova doba res, kakor pisavci njegovega življenja tožijo, silno žalostna v verskem oziru? Ali ne slikajo prečerno, ali ne pretiravajo? Žal, da ne! Sam se boš, dragi bravec, lahko prepričal tega, beroč sledeče zgodovinske čertice.

a) Cerkev zaslužnjena.

Katoliške dežele so bile skoraj do konca srednjega veka prepojene s kerščanskim duhom. Katoliški knezi in kralji si niso upali zapovedati kaj takega, kar bi se z božjo postavo ne vjemalo. Papeži so imeli moč in pravico, da so odvezali podložnike dolžnosti pokorščine do vladarja, ki je kakerkoli hudo pohujšanje dajal. Seveda neketerim knezem že nadzorstvo papeževo ni bilo po volji, kaj še le tolika njegova oblast! Radi bi jo bili omajali; ali ljudstvo je stalo na papeževi strani in posvetna postava tudi. Tako je bilo do 14. stoletja. Ko je to nastopilo, pa je vel po katoliškem svetu že tak duh, da ni mogel papež Bonifacij VIII. nič opraviti zoper prederznega francoskega kralja Filipa IV.; ta si je upal celo sè sirovo silo preganjati papeža. Njegovo delo je tudi bilo, da se je leta 1308 papež Klement V. preselil na Francosko, v Avinjou, in da je on in za njim šest njegovih naslednikov od tam vladalo katoliško cerkev. 70 let so bili papeži popolnoma odvisni od francoske vlade; zato je dobila ta doba v zgodovini priimek „papeška babilonska sužnost“. Drugod po katoliškem svetu je v tem času papeštvo veliko zgubilo na spoštovanju in vplivu; tudi dobri kristjani niso nič več prav zaupali poglavarjem katoliške cerkve v Avinjonu, češ, papež tako ne sme družega, kakor kar francoski kralj hoče.

Najbolj pa je ponižalo papeško oblast, ko so nastopili poleg postavno izvoljenih še drugi, nasprotni papeži, po eden ali celo po dva. To žalostno dobo, ki je trajala od

leta 1378 do 1417 bi bilo bolje z vročimi solzami objokovati, kakor na drobno popisovati. Vladarji so takrat papeže s pomočjo cerkvenih zborov ali njim vdanih kardinaljev nastavljali in svojevoljno odstavljali. Pa tudi škofije, opatije, župnije in druge duhovske službe, nižje in višje, se niso oddajale zaslužnim in vrednim možem, ampak takim, ki so bili vladarjem všeč. Seveda je bilo potem — kedo bi se čudil pri takih razmerah! — tudi pri nižji duhovščini, svetovni in redovni, marisikaj spotekljivega in pohujšljivega. In ljudstvo ni moglo priča biti tako žalostnih razmer brez lastne škode. Nekod (n. pr. po Angleškem in Češkem) so se širili krivi nauki. V Italijo kriva vera sicer ni našla pota, ali kerščansko življenje je močno ginilo. Mesto njega se je zbuvalo staro rimsko in gerško paganstvo, ki je pretilo mišljenje in dejanje prej vernih Italijanov popolnoma prešiniti.

b) Preporod starega paganstva.

V 15. stoletju je velik del premožnega italijanskega naroda zahrepenel po višji izobrazbi. Stare rimske in gerške izverstne pisatelje so jeli študirati, kakor se to prej še nikjer ni godilo s toliko vnemo in v toliki meri. Navadno so se imenovali možje, ki so se pečali s takim učenjem, „humanisti“. Razločevati pa moramo mej njimi že koj v začetku dva toka ali dve versti, katerih nasprotni nameri nam bo zgled iz stariše zgodovine kratko pa lepo pojasnil. — V četertem stoletju sta živela dva mladeniča, ki sta oba hrepenela po učenju izobrazbi, oba obiskovala v Atenah eno in tisto šolo, oba poslušala tiste učitelje; in vendar kolik razloček mej njima pozneje! Eden teh dveh mladeničev, poznejši cesar Julijan Odpadnik (rojen 331), je že v mladosti, dasi je bil v kerščanski veri rojen in vzgojen, težko zakrival svoje pagansko mišljenje; kakor hitro pa je vladarstvo nastopil, je od kerščanstva očitno odpadel in potem je sè vso svojo cesarsko močjo in včasi s prav smešno gorečnostjo podpiral paganstvo. — Gregorij Nazijanški (rojen 329), drugi teh dveh mladeničev pa je svetnik in slovi ko cerkveni učenik; zlasti pa je znal govoriti lepo in tako duhovito je tolmačil sv. pismo, da se je ljudstva kar terlo pri njegovih pridigah. Kako si imamo razlagati

veliki razloček mej svetnikom in odpadnikom? Oba sta visoko čislala in pridno prebirala starogerške izverstne pisatelje. Gregorij pač ni bil tako omejen, da bi ne bil vedel, kakšno je bilo mišljenje in življenje starih paganskih Gerkov, ali njegovo živo kerščansko prepričanje ga je varovalo škode, ki bi mu jo bilo moglo narediti učenje njih spisov. Gregorij se je iz njih učil, v čemer so oni mojstri, lepega sloga (to je umetnosti lepe misli lepo dopovedovati); Julijan pa se je navzel iz njih paganskega mišljenja. Eden je znal ločiti lupino in jedro, drugi tega ni znal. Nekaj čisto enakega se je godilo tisoč let pozneje v veliki meri. Del humanistov je delal kaker Gregorij Nazijanški in kaker izobraženci v vsem srednjem veku; drugi mnogoštevilnejši del pa je posnemal Julijana Odpadnika. Te nove pagane je vpijanilo študiranje starih pisateljev, tako imenovanih „klasikov“, tako, da so menili, da ne morejo več pametno misliti, ako ne mislijo po pagansko. Gerško modrovanje je postalo humanistom kažipot za življenje, kerščanko vero so zaverгли, — spoštovanje do katoliške cerkve so zamenjali sè zaničevanjem. Po misli teh modrijanov bi imelo biti študiranje starih klasikov edini vir človeške izobrazbe; le tisti se imenuj izobražen, komer je staro gerško in rimsko mišljenje prešlo v mozeg in kri. Taka načela so seveda morala voditi k odpadu od kerščanstva, odpadu od Boga. In res so terdili: v vednosti, umetnosti, v vzgoji, v javnem življenju je pustiti Boga in njegovo postavo pri miru. Takega duha so se navzeli najprej velikaši, potem pa tudi meščanje, in koliker toliko, celo nižje ljudstvo, ki se mu seveda povesod imenitno zdi, ako more v čem posnemati gospodo. Od tod splošno pešanje vernosti in vsposedno ž njim pokvarjenost v življenju.

Paganski humanizem (tako se imenuje, ta prikazen) je silno škodoval katoliški cerkvi. Porodil se je v žalostnem času, ko v njej ni bilo vse, kaker bi bilo moralo biti. Pa ne bi se bi tako hitro razširil po celi Italiji, ke bi bili ti paganski učenjaki v samoti, v svojih izbicah ali po knjižnicah skriti študirali. Ali čas je bil takrat drugačen. Učeni novi pagani so bili večinoma jako imenitni in v javnem življenju vplivni možje. Sloveče ime humanist ali latinist (kaker so jih tudi imenovali zaradi njih znanja latinskega

jezika) je zadostovalo, da so jih s častmi obsipavali knezi in ljudstvo. Nobene državne slovesnosti ni bilo, kamer bi jih ne bili vabili ko slavnostne govornike. Celo papeži niso mogli prebiti brez njih; potrebovali so jih zavoljo časti in ugleda svojega dvora, potrebovali so jih, da so jim sestavljali v lepi latinščini državne in cerkvene spise: so li pa imeli papeški humanistiški pisarji kaj vere, in kakšno je bilo njih življenje, po tem ni nihče vprašal; tudi papež sam se ni zmenil za to. — Redkokedaj so imeli učeni možje toliko vpliva, kaker tedaj humanisti, in ta vpliv za katoliško vero ni bil koristen.

e) *Politična popačenost.*

Italija je bila v Bernardinovem času razkosana v mnogo državic; vsako večje mesto je bilo navadno samostojna, svobodna državnica. Vladavci teh državic so bili zlo in šiba za Italijo. Na videz polni ljubeznivosti, vglajenega in olikanega vedenja in jezika, so imeli vendar le zlobna serca. Viteško mišljenje, navadno v srednjem veku, je bilo tedaj v Italiji zamerlo. Sè silo in zvijačo so ti vladavci do vlade prišli, sè silo in zvijačo so si jo obdrževali. Politike teh gospodov ni nihče boljše naslikal kaker glasoviti Makjavelli. Tedanji čas je po njegovem mnenju zahteval grozovitosti. „Dva sta“, pravi, „načina vladanja: ali vladaš s postavo ali pa sè silo. Pervi način je za ljudi, drugi bolj za zverí. Ker pa ni mogoče izhajati v teh časih s prvim načinom, treba zvijače in sile. Kaker lisjak mora vladar biti zvit, silovit kaker volk: ko lisjak se bo izogibal sovražnih zanj, ko volk bo strašil leve. Sè zlobneži ravnati kaker s plemenitimi v hudem času ne gre; sovražniku dobro storiti in povračevati z dobrim: ta kerščanski nauk v politiki nič ne velja.“ Tako Makjavelli.

Drugo politično zlo je bila razkosanost Italije. Male državnice so se iz zavisti in sovraštva neprenehoma nadlegovale in druga drugi škodovale. Zgodovina teh državic se glasi kratko tako: Mej knezem in ljudstvom vojske, s tujimi državicami vojske, vojske velikašev mej seboj, vojske ljudskih stranek mej seboj — meščanske vojske v najrazličniših oblikah. — Vojska pa takrat ni veljala vojakom, ampak sovražnim prebivavcem. Zato pogostoma do bitke

niti prišlo ni, sovražno vojaštvo je le požigalo, pustošilo, ropalo, plenilo.

č) Strankarstvo in maščevavnost.

Kaker je bilo vkoreninjeno sovrašтво mej državavicami, tako je bilo celo mej družinami v enem in istem kraju. Eni so se imenovali navadno gveljfe, drugi gibeline. Ke bi jih bil vprašal, ketera načela jih ločijo, pa bi bili najberž v zadregi za odgovor eni kaker drugi; kaker se dandanašnji pogosto le iz osebnega nasprotstva imenujejo eni klerikaljce, drugi liberaljce, tako je bilo tudi takrat. Kar pa je v tistih časih marisiketero družino popolnoma vničilo, potrebito s sveta, to je bila peklenska strast maščevavnosti. Sovražne stranke so si druga drugi škodo delale, koliker so znale in mogle; pogosto je prišlo mej nasprotniki do pravega klanja, do ljutih pobojev. Kako so mogle vlade terpeti tako divje navade? Terpele so jih, ker vsaj glede neketerih prestopkov same niso imele kazenskih postav, in ker je bilo v srednjem veku skoraj splošno mnenje, da si mora zasebne pravice vsakedo sam braniti. Le po tem nam je umljivo, ako beremo, da je izročil oče sinu za dediščino — maščevanje.

d) Oderuštvo.

S poljedelstvom, obertnijo, tergovino so Italijani, zlasti po mestih, obogateli. Dokler so bili verni, so se tudi Bogu hoteli hvaležne skazati; postavljali so krasne cerkve, ki so Italiji v slavo tudi še sedaj. Ko so pa začeli pozabljati na Boga, je postal denar njih bog. Tega so skerbno hranili, niso mu odpirali vrat, razen kedar so ga posojali na visoke obresti. „Skopost s kupom raste.“ Resnico tega pregovora so britko čutili vsi tisti, ki so bili v 15. stoletju prisiljeni n. pr. ob času pogostnih slabih letin in draginj na posodo jemati pri oderuhih. Ta obert je kaj bujno cvetela ob tistem času. Marisiketero mesto je klicalo jude v svoje obzidje, ker ti, čeravno so zahtevali po 20, 30, 40, 60 od 100, so bili vender še najskromniši oderuhi.

e) Potratnost in gizdavost.

V Bernardinovem času so se premožniše ženske oblačile v brokat, keterega vatal je stal 12 zlatov (= 600 lir); Koliko prepira in nemira v družinah zavoljo ženske gizda-

Hoteli so vstreči želji apostoljevi, toda našli so le prazni grob. Sv. Jeronim terdi, da je bila Mati Božja pokopana v dolini Jozafat. — Nad njenim grobom je sezidal cesar Teodosij l. 395 cerkev, katero je kralj Kozroa l. 614 razdejal. Pa kmalu so vnovič postavili to cerkev, ali v kratkem je bila zopet razdejana. V križanskih časih je sezidal Gotfrid Bujljonski spet cerkev in benediktinsko opatijo. Pobožni vitezi so se radi dali pokopati v bližini Marijinega groba. Leta 1187 so saraceni zgornjo cerkev in samostan v novič razdejali; spodnji cerkvi in Marijinemu grobu so pa prizanesli. Vsled prizadevanja sicilijanskih kraljev je sulتان l. 1392 izročil to svetišče frančiškanom, pa l. 1757 so jim ga sè silo vzeli razkoljniki.

Ker je cerkev zidana pod zemljo, ima jako nizko zunanjo stran. Po širokih marmornatih stopnjicah se pride v cerkev, 29 m dolgo in 6 m široko. Na vshodni strani je v skalo vsekana kapelica — grob Marijin, podoben Jezusovemu grobu. Izročilo, ki terdi, da je to Marijin grob, je jako staro in verjetno. Kaže se tudi grob sv. Joahima in sv. Ane, grob sv. Jožefa in starčka Simeona. Vender so pa ta izročila precej nova in zato ne kaj gotova. V tej cerkvi imajo skoraj vsake verste kristjani svoje kapelice, kjer opravljajo službo božjo, le nam katoličanom je to prepovedano, akoravno je bila cerkev nekedaj naša. Celo mohamedanci imajo tukaj svojo kapelico, ker tudi oni časte Marijo. Prav slučajno sem denes, ko to pišem v roko vzel korán, t. j. knjigo, ki velja mahomedanom toliko, kaker nam sv. pismo. V 19. suri (poglavju), ki ima napis „Marija“, pripoveduje Mohamed Marijino oznanjenje. Pripoved živo spominja na sporočilo sv. Lukeža. Mohamedanci prezirajo ženstvo, vender pa časte Marijo, ker je rodila Jezusa, keterega imajo tudi oni za preroka. — Že kalif Omar je molil v cerkvi Marijinega groba in še dandanašnji mohamedanci radi prihajajo sem molit.

Ker so imeli ravno razkoljni armenci svojo službo božjo pri Marijinem grobu, smo se le malo časa mudili v tej cerkvi; ločili smo se sè željo, da bi nehal žalostni razkol, da bi se razkoljniki vernili nazaj v pravo cerkev, da bi potem skupno povelečevali in častili Mater Božjo tudi na tem svetem mestu.

Ako greš do dolini Jozafat nekoliko dalje, prideš do tako imenovanega Absalonovega groba. Nehvaležni sin je bil skoraj gotovo tam pokopan, kjer ga je Joab umoril. Mogoče je pa tudi, da ga je David dal pokopati pod tem spominikom, ki si ga je postavil Absalon že v življenju. Spominik je 6 m dolg in širok in 6½ visok. Okraski so pa prav gotovo iz novejše dobe. Pripovedali so nam, da še dandanašnji judje in mohamedanci kamenje lučajo na ta spominik z besedami: „Preklet bodi Absalon; prekleti naj bodo na veke vsi, ki hudo žele svojim starišem“. Poleg Absalonovega je Jozafatov grob, ki je do verha napolnjen s kamenjem. Sicer je pa tudi težko verjetno, da bi bil po-božni kralj tukaj pokopan. Sv. pismo terdi, da je bil po-kopan Jozafat sè svojimi očeti v mestu Davida, svojega očeta. Mesto Davida pa je ali Betlehem, ali pa hrib Sijon v Jeruzalemu. — Poleg Absalonovega spominika je grob sv. Jakoba Mlajšega, prvega jeruzalemskega škofa. Ta grob je v živo skačo vsekan in ima spred lopo, ki jo pod-pirajo stebri. Temu grobu je podoben tudi grob, ki se terdi, da je preroka Zaharija. Pa tudi ta terditev je negotova. Ne-keteri izmej mojih tovarišev so lezli v te grobe, jaz pa tega nisem hotel storiti, ker je v njih mnogo nesnage. Grobi segajo naprej do vasi Silvan, ki je zidana na hribu, ob katerem visijo hiše, kaker lastavičja gnjezda. Ta hrib so imenovali nekedaj hrib pohujšanja. Kralj Salomon je nam-reč tukaj svojim ženam na ljubo častil malike.

Po južnem znožju hriba Morija smo šli do Marijinega studenca. Od tega studenca je vodil kanal, ki ga je napravil kralj Ezechija, v kopel Siloa, kjer je spregledal slepec, ke-teremu je Gospod s prahom in slino namazal oči in vkalal, naj se tu vmiže.

Studenee in kopel Siloa sta bila v stari zavezi sloveča. Na praznik šotorov in mej osmino tega praznika so vsak dan slovesno zajemali vodo iz tega studenca. To vodo so rabili za jutranjo daritev. Na to zajemanje se je opiral prerok Izaija, ko je prerokoval: „Vodo bote v veselju za-jemali iz studencev zveličarjevih“. (Iz. 12, 3.) Pri tej slove-snosti je bil navzoči Kristus in hotel je pokazati zadnji dan praznika pravi pomen Izaijevih besed ter je zaklical: „Ako je kedo žejen, naj pride k meni, in naj pije.“ (Jan. 7, 37.)

Nekedaj je stala pri tej kopeli cerkev. Voda te kopeli nima odtoka, zato tukaj grozno smerdi.

Blizu studenca Siloa so bili nekedaj kraljevi verti. Tudi še sedaj so tukaj verti z drevjem in raznoverstno zelenjavo. — Tam, kjer so z leseno žago na povelje kralja Manaseta prežagali preroka Izaija, stoji stara murba, ki se imenuje Izaijevo drevo. Od tega drevesa gre pot proti Nehemijevemu vodnjaku, ki ga imenujejo judje Joabov, turki pa Jobov vodnjak. Sv. pismo ga imenuje Rogel. V ta vodnjak, ki je bil globok in suh, so spravili judje, preden so bili odpeljani v babilonsko sužnost, ogenj z aljtartja. V Nehemijevem času pa niso našli ognja, mariveč gosto blato. S tem blatom so poškopili na Nehemijevo povelje derva in daritev in, ko je sonce posvetilo, se je užgal velik ogenj.

Prav blizu tukaj je tudi Fofet, kraj, kjer so, kaker omenja Jeremija, judje na gerd in neusmiljen način darovali maliku Molohu svoje otroke. — Od Nehemijevega vodnjaka smo šli po stezi proti severozapadu na grobišče. Prav blizu tukaj je Hakeljdama, njiva kervi, katero so kupili za Judežev denar za pokopávališče ptujcem. To njivo so Gerki obzidali in vstop dovolijo le tistim, ki za to plačajo. Vernili smo se skozi Jafska vrata, kjer je vedno jako živahno. Tukaj vidiš težko obložene kamele, ki prihajajo in odhajajo. Kmetje privažajo v Jeruzalem skozi ta vrata zelenjavo, jajca, kokoši in sadje. Okrog je vse polno gostilnic, vmazanih kavaren, delavnic in skladišč.

S Kitajskega.

S Kitajskega? Tam iz daljne Azije? — Da, dragi braveci, prav od tam imamo pred seboj kupček pisem, ki bo, če Bog da, vedno večí.

Gotovo ste že kaj slišali ali brali o tej prostrani deželi in njenih prebivavcih. Če ste bili l. 1893 v družbi sv. Mohorja, imate gotovo še knjižico, ki se imenuje «Kitajci in Japonci». Tu se bere, da je samo prava Kitajska šestkrat večja, ko naša Avstrija in ima osemkrat toliko ljudi. Ako štejemo še podjarmljeno ozemlje, je mnogo večja, ko vsa Evropa.

Toda vi bi že radi vedeli, gdo nam piše iz take daljave. In če vam rečem, da rojak, Slovenec, boste vprašali, kaj ga je tja zaneslo. Le poterpite, berž vam povem.

Leta 1901 je bil v Ljubljani kitajski škof, Vincencij Karlasare, rojen Benečan. Gorečnost za zveličanje duš je prignala v Evropo. Hodil je od kraja do kraja in iskal delavcev za Gospodov vinograd, za svojo škofijo. Kot frančiškan je skušal pred vsem, kaj svojih redovnih bratov pridobiti za misjonsko delo. Iz tega namena se je oglasil v našem ljubljanskem samostanu. In ne zastonj! Dobil je dvoje krepkih moči. Mladega patra Baptista Turka, Dolenjca, in brata lajika Urbana Želeta, Notranjca. Dne 4. grudna tistega leta sta zapustila domača tla ter se odpeljala proti Ženovi na Laškem, da se ondu združita z drugimi tovariši, ki so se odločili za isti poklic. Na praznik brezmadežno spočete so zapustili ženovsko pristanišče in odpulili proti svojemu cilju. Po enomesečni vožnji je vse sprejela zdrave kitajska zemlja. Kaka čustva so jih navdajala, ko so stopili na tla, ketera je močilo že toliko marterniške kervi! Kako vzvišene načerte so si snovali za prihodnjost, ko so videli, da je še velik del tega Gospodovega vinograda pust in neobdelan! Pa enemu jih je Bog v svoji neskončni modrosti kmalu prečertal. Bratu Urbanu je poslal hudo bolezen, ki mu je sterla moči, ketere je mislil njemu posvetiti. S potertim srcem se je moral verniti domov, ko je toliko okrevail. P. Baptist pa se je se vso vnemo lotil težavnega kitajskega jezika in se ga še prej ko v pol leta toliko privadil, da so ga mogli poslati za misjonskega pomočnika. Kmalu bo torej štiri leta, kar pase tam svoje ovčice.

On je tisti, ki nam sporoča o tem, kar sam vidi in skusi, ali sliši od drugih. Že smo mislili shraniti ta pisma, kot spomin menda na prvega kitajskega misjonarja — Slovenca; kar se spomnimo, da bi tudi braveci «Cvetja» radi kaj slišali od misjonarja domačina.

V prvi verstvi želimo, naj bi bila ta poročila v tolažbo, dobrim udom tretjega reda. Keterega dobrega kristjana ne boli v dno duše, ko vidi, da se je toliko sere polastila verska mlačnost in brezbriznost? Dobri Jezus, vsaketeremu najboljši prijatelj, je postal sedanjemu svetu tujec. Vse ga zapušča, vse mu kliče, če ne z besedo, pa z dejanji: «Ne

maramo te več! Dolgo nas je tlačil tvoj jarem, dolgo nas je težilo tvoje breme; enkrat je le prišel čas slobode, zdaj pojdi od nas!» Jezus jih ljubeznivo vabi k sebi: «Pridite k meni, pridite vsi! Jaz vam bom breme zljajšal in oslajšal; jaz vas bom poživil in vse vam bo lahko, vse sladko.» Zastonj! Tolika, neizmerna ljubezen ne gane merzlih serc. Koga, pravim, ki ljubi Jezusa, bi to ne žalostilo?

Nasprotno pa ga mora veseliti, če vidi ali sliši, kako se ga mej tem drugi ljubeče in hrepeneče oklepajo. To so v prvi versti paganski narodi. Kako hrepenijo ti ubogi ljudje, kedaj jim bo prisvetila evangelijska luč! Koj ko zvedo, da je zasvetila kje bližje, prihite vplivnejši po več dni daleč, prosit misjonarja, naj skoraj pride tudi k njim in jih pouči o «velikem duhu». Presrečne se čutijo, ako se jim uresniči želja. Kaker se množica, ki je šla za Jezusom v puščavo, ni brigala za hrano, tako se derže ti, resnice lačni in žejni, misjonarja in zvesto poslušajo zveličavni nauk. Njih edina želja je, kmalu vzeti nase sladki jarem in lahko breme tistega, ki je umerl iz ljubezni do nas. To nas veseli, to nas tolaži.

Imamo pa še drugi ne menj važen namen. Povemo ga kar naravnost: Radi bi odperli dobra serca in roke, v prid misjonom.

Ako bi ti, ki to bereš, vprašal kakega kitajskega misjonarja, česa najbolj potrebuje za vspešno delovanje; več kaj bi ti odgovoril? — „Poleg milosti božje, denarja.“ In kaj potem? — „Denarja!“ In potem? — „Zopet denarja!“ Še nam se čudno zdi, ker naši sobratje misjonarji vedno le denarja hočejo, mejtem, ko se ga prej skoraj dotekniti niso upali. Toda ne prosijo zase, za svoje potrebe; kaj jim je mar denar, oni iščejo nevmerjočih duš! Iz ljubezni do teh so zapustili vse, kar jim je bilo drago na svetu. Gorečnost za njih zveličanje jim potiska pero v roko, da bi poprosili svoje rojake za podporo. Se mar duše z denarjem kupujejo? Da, prav z denarjem! Če tudi vrednost ene same presega vse bogastvo sveta, jo na Kitajskem lahko dobiš za par kronic in še telesce po verhu. Kako to? vprašaš. Ker pagani ne poznajo njene vrednosti. To vemo le mi, ker je le nam znano, da je človek po božji podobi vstvarjen, vstvarjen za nebesa; naj bo kruljev, gluhi, slepi ali ka-

kerkoli nadložen. Kerščanska mati zato ljubi svojega otroka, naj bo tak ali tak. Ne tako paganska mati. Ako se ji rodi otrok s kako napako, ali se ji ne dopade, ga, meni nič tebi nič, verže na gnoj, ali na cesto, ali kam drugam. Tam umirajo vbogi otročiči od lakote, če jih že prej ne rešijo psi ali druge živali, ki pridejo do njih. Neketere delajo še bolj neusmiljeno. Na telesca otročičev privezujejo nekake verste buče pa jih mečejo v vodo. Seveda ne vtonejo, ker jih buče derže na poveršju. Gotovo kriče in vpijejo, kar morejo, pa kaj pomaga! Nečloveška mati stoji na bregu in mirno gleda, kako se njen otrok bori sè smertjo. Ko utihne njegov glas se verne domov, kaker bi se ne bilo nič zgodilo. Vi morebiti zmajujete z ramami. Tudi mi bi ne verjeli, ke bi nam pravil kak domišljav pisavec. Ali če nam sporočajo misjonarji, ki so pripravljani za resnico vmreti, smemo verjeti.

Pa ne mislite, da so taki slučaji redki, kaker pri nas. To je tam vsakedanja reč. Ako bi hoteli časopisi o tem poročati, bi jih moralo biti več nalašč za to. Res je dal kitajski cesar postavo proti temu, pa je le na papirju. Po deželi niti ne vedo za njo in kateri vedo, se je ne derže. Čemu? Boga ne poznajo, cesar je daleč. Tisti, ki bi morali gledati, da bi se spolnjevala, jo sami prelamljajo. In tako morajo misjonarji s kervavečim srcem gledati, kako gre leto za letom tisoče in tisoče nedolžnih žrtev na oni svet, kjer jim je zakrito obličje neskončno lepega Boga, katerému bi lahko mej angeljskimi trumami večno prepevali: Slava!

Da, lahko bi se to zgodilo, da bi misjonarji imeli sredstva, denar. Toliko ima menda vsak človek pameti, da bo za kako stvar rajši kaj vzal, kaker da bi jo zastonj proč vergel. Tudi Kitajec je toliko razumen. Če je kje v bližini kaka misjonska postaja, paganski stariši hitro zvedo, da misjonar sprejema otročiče, katerih oni ne marajo. In neso mu jih, češ, dobro je, ako nam kaj da za nje. Seveda jim on rad odšteje tistih par kronic v kitajskem denarju; samo če jih ima. Ali če jih nima? O kako težko mu mora biti pri srcu! Zapustil je svoje drage, zapustil domovino in šel iskat nevmerjočih duš. Pravil je, da bo srečen, ako bo le eno rešil. Zdaj mu jih prinašajo na prodaj za mali denar. Pa še ta mlada serca, ki so tako sprejemljiva za kerščanske resnice, ketere bi lahko nagnil kamer bi hotel! Ve

tudi, kaj se bo ž njimi zgodilo, ako jih ne vzame. Toda, kako jih bo vzela, ako nima, da bi jih plačal? Oh, to boli!
(Dalje prih.)

Sv. Nikolaj in njega češččenje.

P. A. M.

1. Poglavlje.

Življenje in delovanje sv Nikolaja.

(Konec tega poglavja.)

Komaj je bilo prestano kervavo preganjanje, že so napadli drugi sovražniki sv. cerkev. Pa tudi v boju s temi je bil sv. Nikolaj na svojem mestu. Serčno se je boril za pravo vero. Nastopilo je bilo namreč silno krivoverstvo, ter skoraj celi svet preplavilo. Začetnik mu je bil nesrečni duhovnik Arij in po njem se imenuje ta kriva vera arijanizem. Njegova zmeta je bila zoper glavni in temeljni nauk kerščanstva, namreč zoper božjo natoro Kristusovo in s tem tudi zoper skrivnost presv. Trojice. Arij je učil, da Sin božji ni enega bitja z Očetom, temuč stvar, čeravno prva in naj imenitniša stvar. Arij je bil zato leta 321 v Aleksandriji iz cerkve izobčen; vendar je svoj nauk zelo razširil, celo s pomočjo pesmi, ki jih je zlagal. Leta 325 se je zbralo 318 škofov na prvem vesoljnem cerkvenem zboru v Niceji in tamkaj je bila Arijeva kriva vera slovesno zaveržena. Na tem cerkvenem zboru, je bil tudi naš sv. Nikolaj, ki se je posebno goreče potegoval za božanstvo Kristusovo in čast Matere Božje. Njegova gorečnost je šla tako daleč, da je nekemu krivovercu, ki je v svojem govoru blatil in zaničeval Marijo, očitno dal krepko zaušnico. Seveda drugi škofje niso bili zadovoljni s to prenačelnostjo, vendar smemo svetnika izgovarjati; ta dogodek nam kaže le njegovo veliko vnemo za pravo vero in čast Marijino.

Iz poznejših let njegovega vladanja mirske škofije naj omenimo le še to: Kaker je on sam za se živel sveto in ostro, kaker je bil do dobrih in vbogih sama dobrota in prijaznost, tako je bil oster in strašan vsem hudobnim in brezbožnim. Strahu pred ljudmi on ni poznal; razkril in kaznoval je krivico, kjer je le mogel. Neki sodnik, Evstahij

po imenu, je iz vmazane dobičkoželjnosti in pohlepnosti po denarju tri nedolžne meščane krivično obsodil k smrti. Vže so jih peljali na mesto, kjer so imeli vmreti; rabelj se je pripravljaj, da izverši svojo službo; kar pride sv. škof, izterga rabeljnu meč iz rok, ter z ostrimi besedami očita sodniku krivico, žugajoč, da ga bo tožil pri cesarju. Sodnik prestrašen pade pred svetega škofa, prosi odpuščanja in obljubi poboljšanje. Tako je sv. Nikolaj rešil nedolžne.

Pri neki drugi priliki je Bog celo s čudežem poplačal in podperl svetnika v njegovi gorečnosti za rešitev po nedolžnem obsojenih.

Neki poveljnik cesarske telesne straže je po krivem zatožil izdajstva tri stotnike, po imenu Rapocijana, Urza in Herpílida. Cesar, ki je poveljniku zaupal in verjel, je vse tri k smrti obsodil. Nobene rešitve ni bilo od ljudi pričakovati in upati. Trije vbogi nedolžni jetniki pa so se spomnili svetega škofa mirskega, ki je bil že marisiketerega nedolžnega rešil, in goreče so prosili Boga, naj se jih usmili. In glej, v spanju je imel cesar te čudne sanje: Prikazal se mu je častitljiv starček v škofovski obleki; bil je to sv. škof mirski, ki je bil več sto ur od cesarja oddaljen; žugal je cesarju s palico. Cesar se ves prestrašen zbudi ter se berž spomni, da je prenašlo izrekel smertno obsodbo. Vso zadevo vkaže še enkrat natančno preiskati in pri tej preiskavi se je dognala popolna nedolžnost treh obsojencev. Precej so jih izpustili iz ječe. Cesar sam pa jim je povedal da imajo za svojo rešitev zahvaliti le škofa mirskega, kteremu so se v molitvi priporočili. Še več drugih čudovitih dogodkov se je pripovedovalo že ob časa, ko je svetnik še živel. Tako je on od mertvih obudil tri mlade dijake, ki jih je bil iz roparskega namena vmoril neki brezbožen kerčmar pri katerem so prenočili. V spomin na ta čudež vidimo včasih naslikanega sv. Nikolaja, ki ima pred seboj tri otročiče v veliki banji; najberž zato, ker je bil brezbožni kerčmar tista tri mertva telesa v taki posodi skrnil.

O čudežih, ki so se zgodili na priprošnje sv. Nikolaja po njegovi smrti, bomo pozneje kaj povedali.

Pri vsem svojem nevtrudljivem delovanju in velikih nadlogah je dosegel sv. škof vendar visoko starost. Ko je čutil, da se mu bliža smert, se je poslovil od svoje škofije

ter se vernil zopet v tisti samostan, kjer je bil vže kot mladenič nekaj časa preživel. Tam se je z največo pobožnostjo pripravljaj za srečno smert in neki petek 6. decembra l. 352 je vmerl, ob času, ko je vladal v Rimu papež Julij I. Truplo svetnika so pripeljali v njegovo prejšnjo skofijsko cerkev v Miri, kjer je počivalo do leta 1087. To leto so prenesli njegove sv. ostanke, kar bomo natančneje še popisali. Pripoveduje se, da je marmornata rakev, v kateri je bilo shranjeno sv. truplo, precej pričela iz sebe dajati neko zdravilno olje. Ko so pa nekedaj nekega mirskega škofa, enega naslednikov sv. Nikolaja, po krivici sè škofijskega sedeža pregnali, je ta čudovita prikazen precej nehala, za toliko časa, da so mu škofijo zopet izročili.

Prporočilo v molitev.

V pobožno molitev se prporočajo rajni udje III. reda skupščine trojiške: Marija Popič od Sv. Ane, Frančišek Kavčič iz Negove, Frančišek Tašner, Jera Firbas, Jera Čuš in Janez Lavrenčič od Sv. Urbana, Jera Soko od Sv. Antona, Marija Damiš od Sv. Marjete na Pesnici, Marija Ploj iz Kapele, Katarina Roškar od Sv. Boljfenka, Matija Družovec od Sv. Trojice, Ana Veršič od Sv. Lovrenca, Elizabeta Zorman, tudi od tam, Katarina Šeruga od Sv. Sebastjana na Ogerskem, Neža Šijanec, Neža Tomažič, Elizabeta Gungelj in Johana Vogrin od Sv. Jurija v Slov. gor., Barbara Poljanec od Sv. Ruperta; rajni Frančišek Šraj v Železnikih, † 14. febr. t. l.

Dalje se prporočajo v pobožno molitev: M. R. v Č. za ponižnost in vdanost v voljo božjo; neko dekle iz K. d. za ljubo zdravje; dva zakonska za mir in ljubezen mej seboj, za zdravje in srečo pri živini; neka tretjerednica prporoča moža svoje sestre, da bi prišel nazaj na pravo pot treznosti, in sina sestrinega, da bi se zapisal v Marijino družbo in ne bi posnemal svojega očeta v pijančevanju; J. C., da bi vladal Duh božji nad njo in nad njeno družino, da bi se njen sin vernil na pravo pot zveličanja in bi prejel sv. obhajilo, ki ga ni že dve leti, da bi se njegovo serce omečilo in bi začel pobožniše živeti, prporoča tudi svojo hčerko, da bi prišla do sv. obhajila in da bi naredila srečen izpit ob koncu šolskega leta v blager duši in telesu; Gregor Rant prporoča sebe in brata otroke in vse, za ketere je dolžan moliti, zlasti, da bi mu sv. Anton izprosil pomoč božjo v neki veliki stiski.

Zahvala za vslišano molitev.

18. oktobra l. l. je bilo, ko sem proti večeru nekaj kruha vžil. Ali po neprevidnosti mi je ta kruh, preden sem ga povžil, padel na tla. Pri tem se je, sam ne vem, kaj prišlo tega kruha, ali kaj od lesa ali od stekla, in ko sem jedel, mi je to ostalo pred gerlom v ustih, tako da me je jako bolelo. Čutil sem, da mi gre vedno bolj v meso. To je bilo tako hudo, da sem začel iz sebe metati. V tej veliki sili poklekнем pred Marijino podobo ter se prav goreče priporočim Materi božji in obljubim opraviti devetdnevnicco, ako me vsliši. Nato berž spet sè vso silo veržem iz sebe in tudi tista stvar se mi premakne v drugi kraj, da sem lahko prenašal in kmalu je bilo popolnoma dobro. V vsaki sili in potrebi se zatecimo torej k njej, ki je „tolažnica žalostnih.“

F. F. H.

Nadalje naznanjajo svojo zahvalo: neka oseba v Idriji, ki se je v posebni zadevi obernila do duš v vicah, zanje molitev in nekaj sv. maš darovala in že drugič bila vslišana ter priporoča vsled obljube vsem prosečim enako pot; Terezija Gr. da je bila v smertni nevarnosti na čuden način rešena.

Rimsko-frančiškanski koledar za leto 1906.

M e s e c a p r i l j.

1. Ned. 5. postna, tiha; Sv. Martina, d. m.	16. Pon. velikon.; sv. Rafaelj, arh. P. O.
2. Pon. Sv. Frančišek Pavl. sp.	17. Tor. vel. sv. Cirilj Jeruz. škof.
3. Tor. Sv. Benedikt. Fil. sp. 1. r.	18. Srd. vel. zv. Andrej Hibern. sp. 1. r.
P. O.	19. Čet. veli zv. Konrad Askol. sp. 1. r.
4. Srd. Sv. Izidor, škof, c. uč.	20. Pet. vel. zv. Leopoldj Gajiški, sp. 1. r.
5. Čet. Sv. Vincencij Terezij, sp.	21. Sob. bela; sv. Anzeljem, sk., č. uč.
6. Pet. Mati Božja 7 žal.; sv. Tomaž Tol., m. 1. r.	
7. Sob. Zv. Marija Krescencija, d. 3. r.	
8. Ned. cvetna; Zv. Julijan, sp. 1. r.	22. Ned. bela; sv. Soter in Kaj, m.
9. Pon. Zv. Arhangelj, sp. 1. r.	23. Pon. Zv. Egidij Asiški, sp. 1. r.
10. Tor. Zv. Karelj Secijski, sp. 1. r.	24. Tor. Sv. Fidelij Sigm. m. kap. P. O.
11. Srd. Sv. Leon I. pap., c. uč.	25. Srd. Sv. Marka, evang.
12. Čet. veliki; zv. Angelj Klav. sp. 1. r. R. P.	26. Čet. Mati Božja debrega sveta.
13. Pet. veliki; sv. Hermenegiljd. m.	27. Pet. Zv. Jakob Ilirski, sp. 1. r.
14. Sob. velika; sv. Justin, m.	28. Sob. Zv. Lukezij, sp. 3. r. P. O.
15. Ned. velika; sv. Cirilj Aleks. šk. R. P. V. O.	29. Ned. 2. pov. n.; Božji grob.: sv. Peter, m.
P. O. pomeni popolnoma odpustek za vse v frančiškanskih in kap. cerkvah.	30. Pon. Sv. Katarina Sijenska, d.
P. O. „ „ „ samo za ude svetovnega 3. reda	
R. P. „ „ rimsko postajo s popolnoma odpustkom.	
V. O. „ „ vesoljno odvezo s „ „ za svetovni 3. red.	

Kornelij a Lapide je po tem takem bolj za mojo ko za Vašo razlago. Pa, ke bi ne bil, ž njim vender ne morete pobiti Alliolija, od koder je moj drugi, kaker pravite, „navidezni dokaz“. Po moji pameti ta dokaz ni navidezen. Pomislite malo! Alliolij je brez dvojbe poznal Kornelija in pač tudi druge poglavitne stariše eksegete, za Pavlova pisma zlasti Estija, keterega komentar, dasi ima tudi slabost svojega časa, omahljivost, vender pravijo, kaker je bilo omenjeno, da presega Kornelijevega. Kaker vsako znanstvo, tako tudi svetopisemska eksegeza napreduje, in kaker ni mogoče kakega modernega astronoma pobijati s sklicevanjem na slavnega starega Kopernika, prav takó ni mogoče zavračati Alliolija s Kornelijem a Lapide. Po tem ko se je Alliolij nasproti neodločnosti Kornelijeve odločil za „in quo inebriari“, se pač ne kaže več vračati v staro pomišljajavost, še menj pa se potezati za „in quo vino“, kar se je očitno že Korneliju menj verjetno zdelo. Sicer pa, ali mislite, da bi Vi kaj pridobili za svojo razlago z „in quo vino“? Nič! Priča Vam bodi poglavitni ekseget prav Vašega reda, P. Bernardinus a Piconio, v svojem znamenitem delu: „Epistolarum B. Pauli triplex expositio, Parisiis 1703“, in pozneje še večkrat natisnjenem, kjer piše o našem tekstu: „Hoc in quo refertur potest ad vinum, vel ad inebriari; si ad vinum referratur, debet intelligi immoderatè sumptum; sicque erit idem ac inebriari“.

Prav je torej prestavil Alliolij „in quo est luxuria“: „worin Ausschweifung liegt“ in prav je to razložil v opombi: „Die Trunkenheit hat Üppigkeit im Gefolge itd.“. In ne prezrite, da je Alliolijevo prestavo in razlago svetega pisma mnogo nemških in avstrijskih škofov poterdilo; kaker veste, ima celo poterjenje apostojkoga sedža. Kompetentni sodniki torej v njegovi prestavi in razlagi našega stavka niso našli zmote. Vi ste pisali, da Alliolijeva razlaga „prav nič ne razlaga, kam se relativum nanaša“, ker najberž niste imeli pred seboj nemškega teksta. Iz tega bi se bili lebko berž prepričali, da mu ni bilo treba posebej razlagati, kam se relativum nanaša, ker je to pokazal že v prestavi. Ke bi bil mislil, da se na vino, bi bil prestavil „in quo“ z „in welchem“ ali „in dem“, ker je pa sodil, da se na „inebriari“, je prevel „in quo“ z „worin“, kar se rabi, keder se relativni stavek nanaša na glagol. In s to njegovo prestavo se popolnoma vjema njegova razlaga pod čerto.

Da je Alliolij s tem pravo zadel, poterjujejo naposled tudi najnovejši nemški prestavljavci in razlagavci, tako n. pr. Weinhart (Das Neue Testament, Freiburg, Herder); tudi on je prestavil kaker Alliolij: „Und berauschet euch nicht mit Wein, worin Ausschweifung liegt“ in razlaga: „Die Trunkenheit führt zu allen Arten der Ausschweifung und Schwelgerei“. Celó najnovejši protestantski ekseget Erich Haupt se v tem ne loči od katoliških. On piše v svojem obširnem komentaru (Der Epheserbrief, Göttingen 1903) naravnost: „ἐν ᾧ nicht auf οἶνος, sondern auf den Gesamtbegriff μεθύσασθαι οἴνω zu beziehen“.

Upam, da ste se po vsem tem prepričali, kako in koliko sem jaz „sveto písmo po svoje prestavljal in razlagal“. Tako in toliko, kaker in koliker Alliolij po svoji; in če je njegova prestava in razlaga poterjena, tudi moja ne more biti zaveržena. Jaz sem prestavil: „Ne opivajte se z vinom, v čemer je razberzdanost“. Za nemški relativ „worin“ imamo namreč mi „v čemer“. Naša slovenščina je z nemščino enako natančna v tem, da premore za

nanašanje na glagol poseben relativum; v tem ta dva jezika presegata gerščino in latinščino sè staro slovenščino vred. Tudi v stari slovenščini velja namreč „v njemže“ za nanašanje na samostavnik moškega ali srednjega spola in za nanašanje na glagol, kaker v gerščini *ἐν ᾧ*, v latinščini „in quo“. Primerite Vondrakovo „Altkirchenslav. Gramm.“ str. 336. „Ne upivajte se vinom, v njemže jest blud“ po tem takem prav tako malo more zoper mojo prestavo in razlago, kaker dotične gerške ali latinske besede. Sicer pa bodite prepričani, da nobena staroslovenska ali ruska prestava ne podere, kar je po izvirniku in vulgati nepobitno dokazano. (Konec prih.)

Knjižne novosti.

Dr. J. Starke. **Die Berechtigung des Alkoholgenusses.** Wissenschaftlich begründet und allgemeinverständlich dargestellt von einem Physiologen. Verlag von J. Hoffmann. Stuttgart. — 8°, 256 str. Cena 4 M.

Kedor želi izvedeti, kaj znanstvo, medicina in fiziologija, na sedANJI stopnji svojega razvitka uči o aljkoholu, naj si preskrbi to knjigo in se ne bo kesal. Prepričal se bo, da, kar v tej reči misli naše preprosto ljudstvo po svoji in po vsega človeštva tisoč in tisočletni skušnji, da je to tudi prava znanstevna resnica. Za poskušnjo naj stoji tu nekaj poglavitnih stavkov:

„Der Alkohol der alkoholischen Getränke besitzt an sich nicht die Eigenschaft, den Menschen zum Genusse immer grösserer Mengen zu verführen. — Der vernünftige Alkoholgenuss hat mit der Trunksucht gar nichts zu tun. — Der Alkohol nährt. — Der Alkohol wirkt, vernünftig genossen, auf das Zentralnervensystem nicht giftig. — Der vernünftige Alkoholgenuss beeinträchtigt nicht die menschliche Lebensdauer. — Der Alkohol ist nicht ein Gift, sondern ein Nähr- und Genuss-Mittel.“ —

Cerkovnoje predanje i russkaja bogoslovskaja literatura. Kri-tičeskoje sopolastvenije (po povodu kritiki na knjigu „o cerkvi“). Frejbrg v Brizgavě u knjigoprodavca B. Herdera. 1898 — Str. 584 v vel. 8°.

Knjiga, ki jo tu naznanjamo, ni sicer več „novost“, vendar je še le zdaj prišel njen pravi čas. Saj se do zdaj menda ni mogla razširiti na Rusko, kamer je zlasti namenjena, in čez so jo posamezni dobili v roke, vendar dejanskega vspeha ni mogla imeti. Zdaj pa je naposled, v sicer žalostnih razmerah, vendar doseгла Rusija nekako versko svobodo. Mogoče bi bilo torej misliti na zedinjenje pravoslavne z našo katoliško cerkvijo, ali vsaj na prestop posameznih, ki sprevidijo, da so ničevi vsi pomisleki, ki jih ločijo od nas. In ta knjiga dokazuje to tako lepo, tako jasno, tako temeljito, da si ne moremo misliti nič boljšega in lepšega. Zato jo priporočamo tudi našim duhovnikom in bogoslovcem, ki se hočejo z dotičnimi vprašanji natančno seznaniti ter ob enem pokrepčati in povzdigniti svoje rimsko-katoliško prepričanje. — Pa kedo je spisal to knjigo? Kedo bi si mislil? Ženska! — kneginja **Marija Volkonska**, ki je pred nekaj leti ko skrivna katoličanka v St. Peterburgu vmerla in v tamkajšni katoliški cerkvi bila pokopana. Njena je tudi knjiga „O cerkvi.“ —

Dvojno kazalo drugih deset letnikov „Duhovnega Pastirja“ 1894 — 1903. Sestavil **Valentin Bernik**, župnik. Založila „Katol. Bukvarna“ v Ljubljani. 1905. Cena s poštnino vred K. 1-10.

Gospodom, ki se poslužujejo „Duhovnega Pastirja“, bo to „Dvojno kazalo“, splošno in stvarno, brez dvojbe vstrezalo.

Spillmannove povesti. V. zvezek: **Ujetnik morskega roparja.** VI. zvezek: **Arumugam sin indijskega kneza.** VII. zvezek: **Sultanovi sužnji.** Carigradska povest in sedemnajstega stoletja. Založila „Katoliška Bukvarna“ v Ljubljani. VI. in VII. zvezek stane vsaki 40 vin., terdo vezan 60 vin.; VII. zv. 60 vin., kartoniran 80 vin. — Priporočamo.